

ERHVERVSJURA

POLITIKERE GLEMMER LOVEN

SNYD: Politikere efterlyser strengere straffe til skatterådgivere, der medvirker til at snyde. Men ved de, at medvirken til groft skattesvig allerede i dag kan straffes med fængsel i op til otte år?

LARS BO LANGSTED
professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

erhverv@jp.dk

I en sjældent set forbrødring mellem Enhedslisten og Dansk Folkeparti så vi i sidste uge krav om »at stramme op på reglerne og eventuelt hæve straffen« (Pernille Skipper), og »det lyder som en god mulighed, at de får en skærpet bødestraf og måske fængsel, hvis det er grove tilfælde«, ligesom »man bør tage bestillingen fra de rådgivere, der ikke kan overholde loven« (Dennis Flydtkjær).

Disse udtalelser havde pressen (DR) indhentet som en reaktion på den første udsendelse af fire – Skattely, om skatterådgivere, der hjælper skatteplagede danskere med at undgå at betale skat i Danmark. Rådgiverne gør det ved at anbefale forskellige former for skattely, og det, vi så i den første udsendelse, kunne opfattes sådan, at de anbefaler fremgangsmåder, der vil kunne være strafbare for skatteyderen, hvis han følger dem.

Hvis dette også dækker over virkeligheden, kan man sige, at Pernille Skippers og Dennis Flydtkjærs ønsker for længst er imødekommet af lovgivningsmagten. Medvirken til groft skattesvig kan således allerede i dag straffes med fængsel i indtil

otte år, ligesom der i straffeloven er mulighed for at "klippe pladerne" på rådgivere, der medvirker til noget sådant.

Man kunne ønske, at de pågældende politikere havde sat sig lidt ind i de allerede eksisterende muligheder, inden de fulgte deres rygmarvsreaktioner og gav udtryk for, at alle problemer kan løses med strengere straffe (for Enhedslistens vedkommende gælder dette dog vist nok kun for nålestribede banditter). Men derudover peger de – og udsendelserne – naturligvis på et prekært problem.

Skattereglerne er indrettet med mange formål for øje – staten skal have indtægter til glæde for os alle sammen, men samtidig skal og kan skattesystemet bruges til at skabe arbejdspladser og bemandede arbejdspladser. Der er fradrag for alle tænkelige udgifter for virksomhederne, og der er lønmodtagerfradrag og fradrag for kørsel til og fra arbejdspladsen for blot at nævne nogle. Samtidig skal skattesystemet have for øje, at Danmark er en del af den globaliserede virkelighed, hvor personer og virk-

somheder arbejder på kryds og tværs af alle mulige landegrænser, og skatterne lægges forskellige steder alt afhængigt af nationale og internationale regler.

Jeg har endnu aldrig mødt nogen, der mente, at politikerne havde skruet skattereglerne sådan sammen, at de var lette at forstå endsige at overskue. Alt afhængigt af, hvordan man indretter sig organisatorisk, selskabsmæssigt og forretningsmæssigt, kan det have vidt forskellige skatteretlige konsekvenser. Det kan være næsten umuligt for den enkelte virksomhed eller skatteyder at gennemskue, hvilke skattemæssige konsekvenser det kan have, hvis man vælger den ene løsning frem for den anden. Og så er det, at man har brug for kyndig skatterådgivning, som man typisk vil kunne få hos landets advokater og revisorer.

Når vi så – helt legitimt – har sat skatteyderen over for rådgiveren, er det, at spændingsfeltet opstår. For hvor langt kan og skal rådgiveren gå i sine anbefalinger og sin rådgivning? Læser man loven, er det krystalklart, at rådgiveren ikke må medvir-

ke til, at skatteyderen begår skattesvig eller anden form for skatte- eller afgiftsunddragelse. Gør han det, kan de begge idømmes langvarige fængselsstraffe.

Det bliver straks mindre krystalklart, når man spørger, om en konkret rådgivning har været lovlig eller ej. Man må ikke lyve for eller skjule oplysninger for skattemyndighederne, og man må ikke opstille Potemkin-kulisser, så skattevæsenet tror, at virkeligheden er en anden, end den reelt er. For eksempel at man har overført alle sine midler til en fond – men i virkeligheden råder man fortsat selv over dem.

Den gode skatterådgiver vurderer således, hvilke muligheder skatteyderen har for at tilrettelægge sine dispositioner, så det udløser mindst muligt skat for skatteyderen, uden at det bliver ulovligt – naturligvis.

I den harme og forargelse, der fulgte umiddelbart efter den første udsendelse, blev det også nævnt, at man burde forhindre sådanne skatterådgivere i overhovedet at rådgive »til kanten«. De burde i stedet holde sig midt på feltet og ikke komme i nærheden af det mere kreative eller spekulative. Men her støder man på mindst to problemer:

For det første kan det være særdeles uklart, hvor "kanten" ligger. Skattelovgivning er skruet sådan sammen, at en vis adfærd udløser mere skat end en anden adfærd – man kan altså fuldt lovligt tilrettelægge sine dispositioner sådan, at de udløser mindst mulig skattebetaling. Omvendt kan man også som skatteyder vælge at betale mest muligt i skat. Så skal man blot indrette sig efter det.

For det andet har rådgivere faktisk pligt til at »stille deres klienter bedst muligt også i skattemæssig henseende«. Det fastslog Højesteret i 1985 i en sag, hvor en advokat havde behandlet et privatskiftet dødsbo og udlagt en landbrugsejendom til den ene arving og sørget for, at den anden fik likvide midler.

Det var alt sammen gjort lige efter den juridiske bog. Alligevel blev advokaten mødt med et erstatningskrav, fordi han ikke først havde udlagt ejendommen til de to arvinger og dernæst ladet den ene arving købe den anden arving ud. Havde han gjort det, var slutresultatet – den ene arving fik gården, den anden fik penge – blevet nøjagtigt det samme. Men arvingerne kunne ved at have valgt "udlægs-løsningen" formentlig have undgået at betale et større beløb i skat.

Landsretten frifandt advokaten, fordi den slags manglende skattetænkning ikke kunne udløse erstatningsansvar, men Højesteret var alt-

så af den stik modsatte opfattelse. Advokaten blev ganske vist frifundet også i Højesteret, men det var kun, fordi "udlægsmodellen" på det tidspunkt var så ny og endnu spekulativ, at man ikke kunne kræve, at en almindelig advokat havde kendskab til "modellen".

Der er naturligvis – også efter domstolenes opfattelse – forskel på situationer, hvor man har en reel disposition, som vil have forskellige skattemæssige konsekvenser alt afhængigt af, hvordan man gennemfører den (som i 1985-sagen), og så den situation, hvor man går ud og disponerer udelukkende med det formål at opnå nogle skattemæssige besparelser. Men rådgivere risikerer et erstatningsansvar i begge situationer, hvis de ikke holder tungen lige i munden.

Selv når vi ser bort fra de bevismæssige vanskeligheder, der ofte vil være i forbindelse med straffesager om et eventuelt medvirkenansvar til skattesvig: Hvem sagde præcist hvad, hvornår og hvorfor, så er det et uhyre komplekst spørgsmål at forsøge at regulere i yderligere detaljer, hvor langt en rådgiver kan og skal gå i sin skatterådgivning.

Omvendt må enhver skatterådgiver kende så meget til skattelovgivningen, at det må være klart for den pågældende, hvornår han eller hun roder sig (og klienten) ud i strafbare dispositioner, og sådan "fidus-rådgivning" skal naturligvis bekæmpes i alles interesse – gerne med fuld anvendelse af straffelovens bestemmelser. Den opgave ligger hos Skat og anklagemyndigheden.

